

17 ביוני 2013

לכבוד

עו"ד מיה הרמתי

משרד עו"ד ויינרוט ושות'

ויצמן 14 תל אביב

בפקס : 03-7181112

שלום רב,

הנדון : גביית תשלום עבור שירותי מד"א בהפגנות

אנו פונים אליך בבקשה כי תורי בדחיפות למג"ר ארז גלר, פראמדיק מפקח תחנת מד"א כרמל שבעיר חיפה, לחזור בו מדרישת התשלום שהציב בפני מארגני מצעד הגאווה חיפה בגין מתן שירות הצבת אמבולנסים בעת האירוע. לטעמנו, מדובר בדרישה לא חוקית, המטילה מעמסה כספית כבדה על מארגני ההפגנה ומונעת מהם מלממש את חופש הביטוי, והכול כפי שיוסבר להלן :

1. ביום שני, 10.6.13, שלח מר אורי וולטמן אל תחנת מד"א כרמל בקשה למתן אישור קבלת שירותי חירום רפואיים והצבת אמבולנס של מגן דוד אדום במהלך מצעד הגאווה, שיתקיים בחיפה ביום שישי הקרוב, 21 ביוני. המדובר בהפגנה שמטרתה העברת מסר למען שוויון זכויות לקהילה הגאה. ההפגנה קיבלה רישיון לעריכתה מאת המשטרה על פי פקודת המשטרה [נוסח חדש], התשל"א-1971.
2. בשיחת טלפון שנערכה באותו היום בין מר וולטמן למג"ר ארז גלר, פראמדיק מפקח מד"א כרמל, בישר לו האחרון כי השירותים המתבקשים כרוכים בתשלום, מאחר שהאירוע אינו הפגנה פוליטית. מר וולטמן הסביר למג"ר גלר, כי האירוע הוא הפגנה וכי קיבל את רישיון המשטרה לאירוע, ועל כן הוא מבקש כי ישקול מחדש את החלטתו.
3. ביום חמישי, 12.6.13, שלח מר וולטמן מכתב למג"ר גלר, המסביר בשנית כי מצעד הגאווה הינו הפגנה פוליטית למען שוויון זכויות לקהילה הגאה, ועל כן מתבקש המפקח לאשר את הבקשה מבלי להציב דרישת תשלום בגין שירותי מד"א. בשיחה טלפונית שנערכה עם סניף מד"א כרמל באותו היום, נאמר למארגני האירוע כי תשובה סופית בעניין תינתן להם ביום ראשון. אתמול, 16.6.13, נמסר טלפונית למארגני ההפגנה כי דרישת מד"א נותרה בעינה.
4. כידוע, חופש הביטוי הוכר בישראל כזכות יסוד חוקתית, ועל כן נקבע, בהלכה פסוקה ענפה, כי על מנת לפגוע בזכות זו יש להצביע על מקום הסמכה מפורש וברור בחקיקה ראשית, שמתיר לרשות לפגוע בזכות יסוד (בג"ץ 6824/07 מנאע נ' רשות המסים, בפסקה 14 לפסק דינו של השופט פוגלמן (ניתן ביום 20.12.10); ע"א 1600/08 מקסימדיה בע"מ נ' עיריית תל-אביב-יפו (ניתן ביום 18.8.11)).

5. שטחים ציבוריים ברשות מקומית, לרבות דרכים, כיכרות, רחובות, פארקים וגנים, הם מטבעם מקומות המתאימים לערוך בהם הפגנות ואירועים, המבטאים מסר לציבור בנושא פוליטי או חברתי: "שטחיה הציבוריים של רשות מקומית מהווים במה אפקטיבית לשם השמעת דעות והחלפת רעיונות ועל כן שלילת נגישותם בפני הביטוי הפוליטי עלולה לפגוע קשות בחופש הביטוי" (עע"ם 3307/04 [קנל אחר בגליל ל' המועצה האזורית משגב](#) (נבו, 4.4.2005)).

6. במרחב הציבורי מתקיימים אירועים ציבוריים מסוגים שונים. רבים מן האירועים מתקיימים במסגרת עסק ונועדים לעינוג הציבור, כגון פסטיבל, הפנינג ומסיבת רחוב, אירועי מוזיקה בפארקים או בחופי הים, ואירועים למטרות מסחריות. לצד אירועים מסוג זה מתקיימים במרחב הציבורי אירועים ציבוריים מסוג אחר, הכרוכים במימוש זכויות חוקתיות, כגון הפגנות, עצרות ואירועים אחרים, שמטרתם להביע מסר בנושא מדיני או חברתי. כך, למשל, מתקיימים מידי שנה מצעדי הגאווה ומצעד יום זכויות האדם.

7. אירוע ציבורי המעביר מסר ציבורי-חברתי-פוליטי, חוסה תחת הזכות להתבטא ולהביע דעה. כך קבע בית המשפט העליון בהתייחסו לאירוע "מצעד הדגלים" המתקיים מזה שנים ביום ירושלים: "המדובר באירוע שביסודו הוא בעל אופי ציבורי-פוליטי, גם אם נכללים בו סממני שירה וריקוד. לדעתנו, ככל שהמדובר באירוע מעין זה, הוא חוסה תחת כנפיו של חופש הביטוי כאמור בפסק הדין מטה הרוב." (בג"ץ 4846/08 [עמותת עם כלביא ל' מפקד מחוז ירושלים](#) (נבו, 1.6.08) פסקה ח(3) לפסה"ד של השופט רובינשטיין).

8. בכל הנוגע לאירועים אלה, קבע בג"ץ כי "קביעת 'תג מחיר' למימושה של זכות משמעותה פגיעה בזכותם של אלה שאינם יכולים לעמוד במחירה" (בג"ץ 2557/05 [מטה הרוב ל' משטרת ישראל](#) (נבו, 17.3.05) בפסקה 16 לפסק דינו של הנשיא ברק). באותו מקרה קבע בג"ץ, כי משימת השמירה על הסדר הציבורי בעת אירועים ציבוריים, אשר יש בהם מימוש זכויות חוקתיות כגון הפגנות, היא מתפקידיה המובהקים של המשטרה, והמשטרה אינה מוסמכת להטיל מעמסה כספית על המבקש לממש את זכותו לחופש ביטוי והפגנה: "מדובר אפוא בפגיעה קשה, על בסיס יכולת כלכלית או על בסיס תוכן הביטוי ומידת ההתנגדות שהוא מעורר, בחופש הביטוי ובזכות ההפגנה והתלוכה. תוצאתה של פגיעה זו, מעבר לפגיעה הישירה בזכויותיהם החוקתיות של המבקשים להפגין, הינה שנפגע הדיון הציבורי. מידלדל שוק הדעות והרעיונות. נפגע האופי הדמוקרטי של המשטר" (שם, שם).

אומנם בשנת 2012 התקבל תיקון לסעיף 7א לחוק מגן דוד אדום, התש"י-1950, לפיו מוסמך מד"א לגבות תשלום מסוים בעד שירותים הניתנים על ידו שאינם שירותי חירום, בין היתר בעבור נוכחותו באירוע ציבורי או המוני. החוק אינו מגדיר מהו אירוע ציבורי או המוני שבגיניו מוסמך מד"א לגבות תשלום בעבור שירותיו.

9. לעמדתנו, יש לערוך הבחנה בין סוגי האירועים השונים המתרחשים במרחב הציבורי, כפי שתואר בפסקה 6 לעיל. בעוד שדרישה לתשלום בגין שירותי מד"א באירועים ציבוריים מן הסוג הראשון סבירה והגיונית, יש לפטור מחובת תשלום זו מארגני הפגנות ואירועים ציבוריים אחרים שמטרתם להעביר מסר מדיני או חברתי.

10. לרוב אירועים אלה מאורגנים בידי ארגונים ותנועות חברתיים, קבוצות של פעילים וכיו"ב, הם מתקיימים שלא מטרת רווח, מופעלים על ידי מתנדבים ופתוחים לקהל הרחב. העמדת דרישות כספיות בפני מארגני אירועים מסוג זה יוצרת בקרבם תמריץ שלילי במיוחד למארגנים דלי אמצעים, ומשכך היא מסבה פגיעה בחופש הביטוי והמחאה. לפיכך, יש לפרש את החוק באופן שמוציא מתחולתו אירועים ציבוריים כגון הפגנות שמטרתם העברת מסר פוליטי או חברתי, שחוסים במובהק תחת כנפיו של חופש הביטוי.

11. פרשנות ברוח זו תואמת את מעמדו החוקתי של חופש הביטוי, ולאור העיקרון הפרשני, לפיו פגיעה בזכות יסוד דורשת הסמכה מפורשת, כפי שהוסבר לעיל. בענייננו, אין בחוק כל הסמכה מפורשת לגבות תשלום מאת מארגני הפגנות.

12. פרשנות זו עולה בקנה אחד אף עם אמות המידה שקבע בית המשפט העליון לצורך הבחנה בין אירועים שבהם חייבת המשטרה למלא את תפקידי השמירה והאבטחה שלה ללא שכר לבין כאלה שבהם היא רשאית לגבות שכר (בג"צ 5009/97 חברת מולטימדיה נ' משטרת ישראל (נבו, 13.8.98) פסקאות 14-16 לפסק דינו של השופט חשין). אמות מידה אלה אומצו על ידי המחוקק ונקבעו בסעיף 102 לחוק המשטרה (דין משמעתי, בירור קבילות שוטרים והוראות שונות), התשס"ו-2005:

- אופיו של הגוף המארגן את האירוע: האם מדובר בגוף פרטי או ציבורי;
 - מטרת האירוע: האם מדובר באירוע למטרת חגיגה או עינוג ציבורי כהגדרתו בחוק, או אירוע ציבורי שכורך עצמו בזכויות הפרט, כגון אסיפת עם, הפגנה, אירוע בחירות וכיוצא באלה;
 - האם האירוע מתקיים במקום פרטי או לא;
 - האם האירוע פתוח לקהל הרחב או שמא ההשתתפות בו היא רק לפי הזמנה;
 - האם האירוע נעשה דרך עסק או למען רווח או לא;
 - עד כמה מכביד האירוע על הרשות המקומית מבחינת התדירות שלו: האם הוא חד-פעמי (או חד-שנתי) או שהוא נערך לעתים מזומנות.
- עוד קבע בג"ץ, כי "בכל הכרעה והכרעה, יתפוס מקום השיקול הערכי, והוא האם האירוע או הפעולה שבהם מדובר ראויים הם מצד עצמם כי יועסקו בהם שוטרים בשכר".

13. כפי שניתן לראות בנקל, מצעד הגאווה עומד בקריטריונים שנקבעו בהלכת מולטימדיה ועל כן מן הראוי לפטור את מארגניו מתשלום בעבור שירותי מד"א.

14. לפיכך אנו פונים אליך בבקשה, כי תורי באופן מייד למפקח תחנת מד"א כרמל לחזור בו מן הדרישה לתשלום שהועמדה בפני מארגני מצעד הגאווה בחיפה, ולאשר את הבקשה לקבל את שירותי מד"א בעת האירוע ללא תשלום.

15. לאור סמיכות הזמנים למועד בו נקבע האירוע, ועל מנת לייתר את הצורך לפנות לערכאות המשפטיות, נודה על תשובתך לאלתר.

בברכה,

שרונה אליהו-חי, עו"ד

העתקים :

עו"ד שי מתנה, יועץ משפטי, מחלקת גבייה- מד"א

מגי"ר ארז גלר, פראמדיק מפקח מד"א כרמל

מר אורי וולטמן, קואליציית ארגוני הגאווה בחיפה